

आपण बाजूस झालांत तर बरें; नाहीतर तो चावेल अगर दुगाण्या झाडील असें म्हणून मी अगदीं जवळ गेलों. पायावर डोकें ठेविलें व स्वस्थ उभा राहिलों. तरी त्यांची क्रिया सारखी सुरु होतीच. पुढें मी महाराजांस म्हटलें की, “मोक्ष गुरु कोठें व कसला लाभेल.” त्यावर श्री म्हणाले “कळेल पुढें तूं कोठून आलास ? मी तर वेडा फकीर आहे.” मी स्तब्धच उभा होतों. मात्र त्यावेळेस काय व कोठें कसें जग आहे यांचें चित्र पुढें नसून एकच विषय मनांत वसत होता. इतक्यांत महाराज म्हणाले “अरेपांच वर्षांनीं कळेल बरें बरें तर तूं आज जा उपास वी कर” पुढें कांहीं बोलणें वगैरे झालें नाही. मी व महाराज परत मशीदींत आलों. कोणी एका इसमानें नारळ आणला होता तो त्यास फोडण्यास श्रींनीं सांगितला. त्यानें तो फोडून श्रीसमोर ठेविला. त्यापैकीं अर्धा नारळ मला प्रसाद दिला, मी तो घेतला; तरी पण मनांस असें वाटे कीं साधुपुरुष केव्हां कसे बोलतात तें कसें कळेल इत्यादि विचार, मशीद, तेथील एकंदर स्थिति व श्रींची वागणूक या संबंधें विचार सुरु होतेंच. इतक्यांत श्री म्हणाले, “अरे एकदम भाकरी कसी पोटांत जाईल जा आपण पांच वर्षांनीं पाहूं. अस्तु.” मी वंदन करून तेथून निघालों व घोड्यासह कोपरगांवास श्रीगौतमीमाईचें स्नान करून तीर्थ विधि वगैरे केला. तेथें श्री लक्ष्मी-नारायणाचे देवळांत आमचे मंडळींनी तळ दिला होता. ती सर्व मंडळी भेटली. त्यांचे बरोबरच पुढील विधी वगैरे सर्व झाला. १-२ दिवस राहून पुढें मंडळीसह निघालों. झालें पुढें १-१॥ वर्ष शिर्डीच्या झालेल्या हकीगत संबंधें व श्रीचे संबंधेंही मुळीं भाठवणच आली नाही व त्या बाबतींत पुन्हां विचारही केला नाही. पण १९०६ सालांत पुन्हां अवचित योग दर्शनाची आला व त्याच खेपेस श्रींनी “या शामदास आलेत बरें झालें. घोडा बैल चावका । आम्हासी भेटतो पाव का ॥” इतकेंच म्हटलें. मग याद आली, वाईट वाटलें. आपण हरिहर बुवांना शिवडीस विचारलें व त्यांनीं सांगितलें कीं याच नांवाचे गावीं ती शिवलीही शिरडी—जुळलें. व बहुत आनंदी झालों. व स्वस्थ बसलों. १९०६ सालांत मी दर्शनास गेल्याबरोबर “या शामदास” असें श्री म्हणाले याचा लवकर बोध होईना; पुनः पुन्हां श्रीच म्हणत.

“अरे शाम कळेल जरा नीट पहा” तरी पण लक्षांत येईना, दुसरें दिवशीं सुमारें ३।३॥ वाजतां जवळ बसलों होतों, तेव्हां श्री म्हणाले, “आपुन लई दिवसाचे मैतर आहोंत बर का शाम.” १९०४ ते श्रीचे समाधी पावेतो एकंदर ६ वेळ माझे शिर्डीस जाणें झालें तेथें ही फार दिवस असें रहाणें दोन वेळेसच (एक लो० टिळक आले त्यांचे आदले दिवशींच मीही श्रीक्षेत्र काशी येथील यात्रा करून आलों होतों, तेव्हां बरोबर कांहीं मंडळी होती. माझा त्यावेळेस २३ दिवस मुक्काम होता व पुन्हा एका खेपेस श्रीनाथद्वारा यात्रा करून आलों त्यावेळेस २० किंवा २१ दिवस होतों) बाकी ४ वेळे पैकीं पहिली मुलाखत केवळ ४-५ तासांची होती, दुसरे वेळेस ८ २ दिवस; तिसरे वेळेस १०।११ दिवस; चवथे वेळेस तर आलों सकाळीं व त्याच दिवशीं संध्याकाळींच श्री म्हणाले, लौकर जावें व श्रीनी नथर देह सोडल्यावर एकदां गेलों हातों, ज्या वेळेस मी कांहीं मंडळीसह गेलों होतों त्यावेळेस एक प्रकार वडून आला तो पुढील प्रमाणें:—सुमारें दुपारचे ३-३॥ वाजण्याची वेळ असेल, श्री दळत बसले होते व कांहीं थोडें दळण झालेंही होतें. कांहीं थोडीशी गायना सारखी वाणी तर कांहीं वेदांत तर कांहीं शिब्या असें चाललें होतें, अशा स्थितीतच मी गेलों, खालीं बाजूस उभा राहून ऐकत राहिलों नंतर ७-८ इसम एकदम वर गेले; त्यावेळेचे आधीं कांहींही नव्हतें, शांत चित्तनेच सर्व श्रींचे व्यवहार चालले होते; पण लगेच श्रींनीं उग्ररूप धरलें, व मशीदींत वर चढलेल्या मंडळीना खालींच यावें लागलें, सुमारें १५-२० मिनिटें झालीं, लगेच श्री शांत झाले व सर्व मंडळी मशीदींत गेली, मीही गेलों, लांब धुनी जवळचे खांबा पाशीं बसलों, तेथून श्रींनीं हांक मारला “अरे शाम इकडे ये” पण माझे लक्ष जात्याकड असल्यामुळे मला ऐकूं आली नाही, जवळचे मंडळीनीं मग मला विचारिलें कीं श्री हाक मारित आहेत ऐकलेंका, पुन्हां श्रींनीं हाक मारिली, अरे शामदास इकडे येथें असा जवळ बैस, श्रीचे उजवे बाजूस जेथें बडे फकीर बाबा बसत तेथें त्यावेळेच्या खेपेस बडे बाबा

श्रीचे सान्निध्यांत नव्हते त्या वेळेस श्रीसन्निध सेवेंत सौ लक्ष्मीबाई, तात्यापाटील, बापु साहेब जोग, बाळा शिंपी, माधवराव देशपांडे व इतर मंडळी होती. मी जरा दूरच पण उजवे बाजूस बसलों. श्रीनी आपल्या अमृतमय करानें माझा हात ओढून अगदीं जवळ घेऊन म्हणाले “ अरे लांब कशाला बसावें, जवळ बसावें. गोड बोलावें बरं. खरोखर धन्य भाग्य त्यांचे की ज्यांना निरंतर श्री सान्निध्य, श्रीची सेवा, श्रीजवळ बसणें हे योग अनुभवण्यास मिळाले असतील. ज्यांना अमृत मय वाक्सुधा अखंड प्राशन करावयास मिळत होती. ” मी म्हटलें बाबा तुम्ही मला समक्षतर फार दिवसांनी बोलावितां असें कां? त्यावर श्री म्हणाले “अरे तूं तर दर १५ दिवसांनीं माझेजवळ येतोस व थोडावेळ राहतोस; अन् म्हणतोस बोलावित नाही. मला ह्या म्हणण्याचा अर्थ कळेंना, मी म्हटलें बाबा उगीच कांहीं तरी म्हणतां झालं. ह्यावर श्री तेथील एका समोर बसलेल्या इसमास म्हणाले, कारे हा दर १५ दिवसांनीं येतो ना तूंच सांग बरं. मला इतकें कांहीं पुरेसें आठवत नाही पण ते गृहस्थ शिंपीत आसावेत. मग उलगडा माझ्याच मनानें झाला कीं दर महिन्याचे प्रत्येक एकादशीस श्री चरणीं गाव्हारणें व पत्र टपालनेच सतत पाठविण्याच माझा नियम श्रीचेकडेस होता. ६ वे खेपेस मी ज्यावेळेस श्रीकडेस गेलों त्या वेळेस मला पक्कें आठवतें कीं पुढें मी श्री बाबाना प्रश्न केला कीं “ यात्रा हें जातें कशाला ठेवलें आहे व दळावयाचें हें काय कारण असावें. आपण दळतां कां बरें ” यावर श्री म्हणाले “इथें जे येतात त्यांचे मला दळः लागतं बरं ” अहाहा! काय ही वाक्यें कीं आमच्याकरितां श्रीना किती कष्ट पडतात आमची संचित क्रियमाणेंही चक्रासारखी फिरत असून व आम्हांत होणाऱ्या यातना व इच्छादिक सर्व क्रिया यांचे पायीं आम्हा मानवांसही सद्गुरूस शिणणें पडतें हेंच खरें. पुनरपी जनन मरणाचा फेरा चुकविण्याची शक्ति एका सद्गुरूचेशिवाय कोणासही नाही. व संत कसे ॥ रामकृष्णहरी जसे ॥ तांच्या ॥ मूर्ती भगवंताच्या ॥ कलीमध्ये अवतरल्या ॥ संतजें करतील तें देव

सही करतां येणार नाही हेच खरें होय. मी निरोप मागावयास गेलों त्यावेळेस दुपारी ३।३॥ चे सुमारास श्री स्मश्रु करावयास बसले होते २।३ माणसें जवळच पण जराबाजूस होती. त्यांनीं वर जाऊं नका बाबा रागावतील असें म्हटलें. इतक्यांत १ इसमपुढें श्रीना नमस्कार करण्यास गेला व मी जातों असें तो म्हणाला. त्यांस असा कांहीं श्रींनी एक हाताचा तडाखा दिला कीं त्याचेंतोच जाणे व श्री त्यास म्हणाले कोणी बोलाविलें होते. झालें श्रीची स्मश्रुची क्रिया तर बाजूसच राहिली पण त्यांची नरसिंहमूर्ती मात्र जास्तच खवळलेली दिसली. त्या स्थितीत बाजूस बसणाऱ्या २।३ जणांनीं मला आपणाकडे येण्यास खुणाविलें. मी जवळ गेलों व काय म्हणतां म्हणून विचारलें; त्यावर त्यांपैकीं एक म्हणाला पाहिलेना आम्हीं सांगत होतो तें खरें पटलेना ? तेव्हां श्री खूपच रागावलेले; खांबावर सोट्यानें तडाके मारण्याची क्रिया चालली होती, शिष्या आदि सर्व जोरांतच होत होत्या. पण मी तसाच पुढें गेलों व श्रीचे चरणीं भाल ठेविलें व म्हटलें “ बाबा जातो.” उदी देतांना त्यावर त्यांनीं न रागावतांच उदी देऊन प्रेमानें सांगितलें “जावें.” एवढा अनावर संताप असतांही, श्रीप्रभुगुरुरायाची ती उग्रमूर्ती एकदम शांत होऊन जसी कनवाळू माता आपले अर्भकांस कधीही रागावून ताडण करित नाही त्याचप्रमाणें वरें “शामदासा जातोस; पुन्हां कधी येणार” असें म्हणाले. किती प्रेमाचे मधूर शब्द हे. १ सेकंदांत एवढा (आम्ही मानवी दृष्टीनेंच म्हणतो) क्रोध आलेला एकदम कसा शांत झाला, ज्यांनीं काममदादिकांना आपले अंकीत केले, त्यांच्या ह्या रागाचें कांहीं तरी त्यांत उद्दिष्ट हेतु निराळेंच असतील. अगाध लील गुरु तुझीरे नकळेही मजला । कैक तारले कैक तारसी ह्या म्यायेच्या पुराला ” ह्या वाक्याप्रमाणेंच होय. उदी वेतली व बाबा लौकर पुन्हा बोलवाळना असें मी म्हणतांच बाबा म्हणाले अरे मी तर तुझ्या संगेंच आहें वरें अह्ला राम माळीक भले करिल वरें ॥ पर्दी भाल ठेवून निघालों, मसि- शिष्या फाटकापाशीं गेलों व पुन्हा श्रींनीं हाक मारली. मी पुन्हा वर गेल

“धरे ” श्री म्हणाले “आतां आपल्याला शिडींस यायचं नाही बरं, मी तरी तुझ्या संगच राहिन बरें ॥ तूं काळजी नको करूं बरं ॥ इथ लई लोक खराब झाले ॥ अक्षि सतावतात ॥ पै पैका मागतात ॥ पुन्हा वेमान हातात ॥ आपण आतां कंटाळलें वरें ॥ बरं पण तूं आतां यात्रेला जाणार का मंडळील, भेटणार ? मी म्हटलें अद्याप कांहीं ठरलें नाही, बरं तर जा पंधरा दिवसांनी वी आतां येऊं नको, मी तुझ्याबरोबरच आहे व राहात जाईन बरं, तिथंच सगळें बोलावं ॥ या म्हणण्याचा अर्थ मला त्या वेळेला मुळींच कळला नाही. उदी वेऊन पुढील मार्गास लागलों व त्या सालीं श्रीनीं आपलें नश्वर मानवी कळेवर सोडलें अर्थात् सगुणाचे निर्गुणांत गेले. माझी काया गेली खरें । परि मी आहे जगदाकारें ॥ अशीच वाणी महाराज अनुभवाला आणून देत. श्रीनीं समाधी घेतली त्या आधीं १२ दिवस दृष्टांत झालेला होता व संदेश आलेला होता. त्याबद्दलची हकीगत कांहीं मंडळीस मी आधीं कळविलेलीही होती. श्रीसमर्थांनीं सांगितलेलीं वाक्यें कीं आतां आपल्याला शिडींस येणें नाही ” त्याप्रमाणें जाणेंही पुढें झालेंच नाही मात्र पुढें कांहीं दिवस पत्रें पाठविणें बगैरे होत असे. पण श्रीनीं समाधी सुखस्थानांत प्रवेश करण्याचे आधींच— त्याच सालाचे श्रावणमासापासून पत्र लिहावयास वसावें कीं कांहीं तरी व्यत्यय यावा. असें दोन एकादश श्रावणाच्या ठळक्या मग श्रीवावयांची आठवण झाली कीं, “ पंधरा दिवसांनीं वी आतां येऊं नको मी तुझ्याबरोबर आहेच व राहात जाईन तिथेंच सगळें बोलावं ” व पुढें हीं पत्रें गेलीं नाहीतच. आगाऊच एक वर्षा आधीं सूचना कशी व कोणत्या शब्दांनीं ते देत असत हें कळणेंच अशक्य होय, असें जर आम्हां मानवांस कळतें तर मग काय पाहिजे. मात्र ज्यांनीं हें कळवेंसें वाटत असेल त्यांनीं—“सद्गुरुलें नित्य काळ प्रेमें तूंची ध्याई ” आपापल्या चिद्शक्तीस आळवावें ” श्री नेहमीच बहुधा म्हणत कीं, “ ज्याचें त्याचें त्यांनींच पहावें व धरावें. ”

शेवटीं विनवणीरूपानें श्रीसाईशगुरुचें परमपदां पाशीं मागणें करून क्षमस्वपरमेश्वर । प्रसीद परमेश्वर ॥ बहु मी अन्याई । परीं सकलही लाव

तुजला ॥ अशी विनंती करून आर्यासतकांतील शेवटील आर्या त्यांची त्यांनीच करवून घेतलेली इथे पुन्हा नमुद करील आहे—

बाबा अगाध लीला वर्णाया उद्धवेश हा थकला ।

तनमनधन तूझेची ॥ सर्वपरीनें तुलाच हा विकला ।

श्रीगुरुसाईश चरणार्पणमस्तु ॥

भवदीय श्रीउद्धवेश

उर्फ

श्रीसाईसुत शामदास

॥ अगाध लीला तुझी गुरूरे नकळे ही मजला ॥

श्रीसद्गुरु साईराजाचे कृपेनें पश्चिम दिशेकडील श्रीक्षेत्र द्वारका, बेट द्वारका नारायण सरोवर, सुदामपुरी, पोरबंदर, जुनागड, गिरनार, प्रभासपट्टण, सोरटी सोमनाथ, सिद्धपूर, मातृगया डाकोर आदिक्षेत्र यात्रा सर्व यथायोग्य वडल्या वरील सर्व क्षेत्रयात्रा करून परत येण्यास ३ । ३॥ महिने लागले. वाटेंत जुनागड येथें (श्रीगिरनार पर्वतावर) श्रीसद्गुरुरायांनीं मी तुझे बरोबरच असतो या त्यांच्या वाणीचा प्रत्यय दिला. श्रीगिरनार पर्वतावर श्रीदत्तात्रय प्रभूंचें वस्तिस्थान पादुका आहेत व सदर पादुका त्या पर्वतावरच्या शिखरावर असून तेथील ३० । ४० पायऱ्या अत्यंत विकट आहेत, बाकी एकंदर सर्व पायऱ्या उत्तम बांबल्या आहेत, सदर गिरनार पर्वतावर मी व आमचे बरोबरची मंडळी चढून गेलों. चढण्याचा आरंभ सकाळीं उशीरांच झाला. तरी पण सर्वांचा निश्चय झाला होता कीं आज गुरुवार असल्यामुळे श्रीप्रमुसाई-दत्ताचे चरणस्पर्श झाल्याशिवाय उपहार करावयाचा नाही आणि म्हणूनच असेंही ठरलें होतें कीं श्रीदत्तदर्शन घेऊन परत अंबाजीचे टेकडीवर येऊन मग तेथें कांहीं उपहार करावा. त्या प्रमाणें चढण्यास आरंभ होऊन अंबाजीचे टेकडीवरील श्री मातेचें दर्शन घेऊन पुढें

गोरक्षनाथाचे शिखरावर जाण्यासाठी सुमारे १००-१२५ पायऱ्या चढवून तेव्हां तहान अत्यंत लागली पहाडावर पाणी मुळीच नाही बरोबरचे मंडळी पैकीं माझे जवळ वृद्ध गंगारूप सौ० ताईवाई व जुनागड येथील पित्तल पंड्या यांचा गुमास्ता असे होते. बाकीची मंडळी कांहीं खाली व कांहीं वर असे आपापले शक्तिप्रमाणे पायऱ्या चढण्याचें काम करित होतील. पायऱ्या चढतां चढतां माझे वशास पाण्यावांचून कोरड पडण्यास लागली. जीव घाबरा होण्यास लागला तरी तसाच पुढें ३०-३५ पायऱ्या मोठ्या शिकस्तीनें चढलों; पण उन्हाचे त्रासाने घेरी येऊन मी पडलों. पडतां पडतां जर मी उजवे वाजूस पडलों असतो तर पुन्हां माझे शरीर जगांत दिसलें नसतेंच पण तेथेंच राहिलें असतें. पण “ मागे पुढें उभा राहें सांभाळीत ॥ आलीया आघात निवाराया ॥ पहा ही संतवाणी व मी नेहमीं तुझे जवळच आहे हे शब्द कसे खोटे होणार ! त्या वेळीं पंड्याचा गुमास्ता ७-८ पायऱ्या मागेच होता. अर्थात मालकाशिवाय दुसरे कोण सांभाळणार ! मी पडलों तेव्हां पाण्या वांचून जीव गुदमरून तोंडास फेस आला. इतक्यांत सदर गुमास्ता व गंगारूप मातोश्री ताईवाई ह्या जवळ येऊन पोहोचल्या व कपड्याने वारा घालीत बसल्या. गुमास्ता पाणी आणण्यास खाली अंबाजीचे टाकीवर जाणार तितक्यांत एक वयोवृद्ध गोसावी पाण्यानें भरलेला तांब्या घेऊन तेथें आला व त्या उभयतांस म्हणाला, “ए वुढी, मा, छोकरेको ये पानी पिळाव, मला, पानी बिना कैसा होगा” उभयतांचे मनांत शंका उत्पन्न झाली कीं हा गोसावी, याचे हाताचे पाणी कसें पाजवें, इकडे मी तर बहुतेक वेशुद्ध होतो. त्यावर गोसावी म्हणाला, “संकोच धरूं नका. त्याला हें पाणी पाज व आपण जवळ येऊन तांब्यांतील पाणी डोळ्यांस लावलें व डोक्याकडे उभा होत वरून ऊन्ह प्रखर लागत होतें. नाईलाजानें पाणी पाजलें तेव्हां जरा मी शुद्धीला येऊन डोळे उघडून पाहतों तो एक गोसावीबुवा व हीं दोन माणसें जवळ आहेत सदर बुवा मला उद्देशून म्हणाले, वच्चा हें सर्व पाणी तूं पी. मला काय आहे, मी तुला परत येतांना भेटेन वरें. असें म्हणून तो बुवा गेला. वरती पायऱ्या अदमासें २४ । ३० पाचेतो मला दिसत होता. त्याजवळील तें पाण

आमचे बरोबर असलेल्या पंड्याचा गुमास्था (नोकर) चे ताब्यांत घेतले. मला साधारण चांगला शुद्धीवर येण्यास अदमासे पाऊण एक तास तरी लागला. मी शुद्धीवर आल्यावर ते सर्व पाणी पिऊन सर्व शरीर पाहिले, तो पायन्याचा वसरा मांडीला व हाताचे कोपन्याला जास्त लागलेला होता. बाकी सर्व खर-चटलेले होते. मातोश्री ताईबाई व गुमास्ता यांसी सदर बुवा कोण वगैरे विचारतां तुम्हीं पडलांत व सुमारें १५।२० मिनिटांनीं हा बोवा आला. त्यांनीं वरील वाक्य उच्चारले. बरोबर रच्या मंडळीस कांहींही वाटो व वाटले असेल, पण मी त्यांचे तोंडून ही हकीगत ऐकल्या बरोबर उरलेले सर्व पाणी पिऊन गेलों. माझी भावना पूर्णपणानें अशी झाली कीं, श्रीपरमदयाळु गुरुमायच माझी मला भेटली. व तिनें तें जीवन पाजले. धन्य त्या साईमाउलीची कीं कुठें शिरडी व कुठें गिरिवर—गिरनार ! पण तें सुख किंवा ती वेळ किंवा तो बोवा यांचें वर्णन लिहिणें किंवा करणें अशक्यच होय. सदर गोसावी यानें पुन्हां भेटण्याविषयी आश्वासन दिल्यामुळे श्रीदत्तात्रयाचे पादुकांचें दर्शन वगैरे सर्व उरकून ३॥-४ चे सुमारास परत त्या ठिकाणीं आलों व ५।-५॥ वाजे पावेतो वाट पाहिली. पण तो गोसावी कांहीं भेटला नाही व तेथें मी एकटा असतो तर राहिलों असतो पण बरोबरची मंडळी कंटाळली व पाठी मागे त्यांनीं लौकर सूर्यास्ताचे आंत खालीं, उत्तरून जुनागड गांवांत जाणें जाहलें पाहिजे असा तगादा लावला. सर्व मंडळी उपासी. तेन्हां नाइलाजानें तीच अस्पष्टमूर्ती गोसावी बोवाची व तीच त्याची वाणी आंतल्या आंत घोळत रात्री ७।८ चे सुमारास विन्हाडीं खिन्नतेनें आलों. चैन पडेना. जेवण वगैरे सर्व आटोपले; पण मला पाणी पाजणार पुन्हा न भेटल्यामुळे असं कसें झालें हें कोडें न उकळतां मी रडतच तसाच अंथरणावर पडलों सुमारें ४।-४॥ पहाटेची वेळ असेल. स्वप्ना सारखा भास, पण आवाज स्पष्ट. श्री. बाबांचा झाला कीं “अरे शामदासा असा रडूं नको लई काम आहे, हें पुढें कळेल बरें, उठ,” अस्तु. पुढें वरील सर्व क्षेत्र यात्रां करून आलों. ज्या इसमानें द्वारकेस इनशुअरन्सनें पन्नास रुपये पाठविले ते कै० भाई गोपाळ गिरधर यांची गांठ पडली. सर्व गोष्टी भेटी जाहल्या व सहज मी त्यास रुपयांइतल विचारलें कीं रुपये मला पाठविण्याची

प्रेरणा तुला कशी झाली, तेव्हां त्याने खालीलप्रमाणे सांगितले. “ ज्या दिवशी मी आपणास रुपये पाठविले त्याचे आदले दिवशी रात्री ११॥ वाजण्याचे सुमारास माझे स्वप्नांत ज्याचे अंगावर एक स्वच्छ कपडा असा एक बुवा आला व मला हालवून म्हणाला, “ अरे तुझ्या बापास द्वारकोस पैसे नाहीत ते तू पाठव. मी जागा झालों पाहातो तों कोणी नाही. ११॥ तास विचार केला हें काय पण कांहीं समजेना पुढें पुन्हा झोंप आली. पुन्हा तोच बुवा पण फार रागावलेला दिसला व मला पुन्हा हालवून जागे केलें. वरील रुपया बदल पुन्हा बजावले. मी जागा झालों व माझे कुटुंबास म्हटलें मला हालवून एक बुवा जागे करतो व तू तशीच निजतेस असे म्हणून आम्ही उभयतां उठून घरांतील दरवाजे पाहिले तो बंदच. मग मला आपलें स्मरण झालें आणि आपल्याला कदाचित कांहीं पैशाची अडचण आली असेल असे वाटलें. त्या नंतर माझ्या मनाची इतकी उत्कंठा वाढली की दिवस उजाडतो केव्हां आणि मी रुपये पाठवितों केव्हां. दुसरे दिवशी मी रक्कम इनशुअर करून पाठविली.” सदर रुपयांची हकीकत श्रीसाईलीलेंत मागे प्रसिद्ध झालीच आहे. पुढें मी श्रीचे दर्शनास शिर्डीस जाण्यासाठीं निघालों. कोपरगांवच्या स्टेशनवर आलों तेव्हां शिर्डीचे दोन्ही टांगे भरून गेले होते. कोपरगावचा टांग्यांत बसून कोपरगांवापर्यंत आलों. श्रीदत्ताचे मंदिरा जवळील श्रीलक्ष्मीनारायणाचे मंदिरांत सामान ठेवले व श्रीगौतमी गंगेचे स्नानादि विधी केले. इच्छा ही की संध्याकाळ पावेतो शिर्डीस पोचावे कोपरगांवचे टांगेवाले सर्व १ स्वारीचे ५ रुपये मागाव्यास लागले; पण माझी तयारी १॥-२ रुपया पावेतो देण्याची होती. ३ वाजेपावेतो पुष्कळ यत्न केला पण कांहीं टांगा मिळेना. रवतः श्रीदत्ताचे देवळाचे ओट्यावरच बसलों. इतक्यांत कोपरगांव स्टेशनावरून २ स्वारी असलेला टांगा देवळासमोर सुटला. त्यांतील एक इसम माझे ओळखीचा निघाला विचारपूस करतां शिर्डीस मलाही येणें आहे पण वाहनाचें साधन बंद यामुळे अडकून पडलों आहे असें म्हणालों. अनायासें टांग्यांत आणखी एक स्वारी मिळाली व मी व माझे परचित व अपरचित गृहस्थासह पुण्यभूमी-गुरुमाउलीचे वस्तीचे गांवी आलों. टांगेवाल्यास मी ३ रुपये देऊं लागलों—

तेव्हां त्यानें त्यांतील १॥ रुपया मला द्या, मला जास्त नको असें म्हटलें व दीड

रुपया घेतला. श्रीतुकाराम महाराजांचे म्हणण्याप्रमाणें आम्ही जी जी इच्छा करू ॥ तें तें कल्पतरू पुरवितसें ॥ शिर्डीस सुमारे ४।४॥ वाजतां पोहोचलों, सामान काकासाहेबांचे वाड्यांत ठेवून धूळ दर्शनास श्रीचेकडेस गेलों, त्यावेळेस गुरुमाउली व कै० बाळासाहेब भाटे, बापूसाहेब बुटी व इतरही भक्तमंडळी बरीच तेथें बसलेली होती. मी वर मशिदीच्या पायऱ्या चढत असतांच मागाहून माधवराव देशपांडे हेही आले. श्रीसद्गुरुकडे मी वारंवार जात नसल्यामुळे माझ्या परिचयाची मंडळी फार नव्हती. त्यावेळेस श्रीची आज्ञा येईल त्या त्या वेळेस मी जात असें. कधी दृष्टांत रूपानें व कधीपत्रानें श्री बोलावून घेत असत. अण्णा विचणीकरही माधवरावांचे मागाहून सहकुटुंब आले. माधवराव देशपांडे यांनीं श्रीस सांगितलें कीं देवा, वेदांतील शामदास हा तुझे दर्शनास आला आहे. श्री त्यावेळेस प्रसन्न चित्तानेंच मजकडे पाहत असून बडे बाबांचे हातांत चिलम देत होते. श्रीचें वाक्य “ अरे मी तर लई त्याला पाहिलें व पाहतों. क्या दर्या में पैसा डुबा अह्या मालीकने कैसा दिया । पानी बी पीलाया ॥ ” इतकी श्री वाणी निघाली. काय त्या वेळची ती माझी गुरुमाउलीची वाणी, ती खूणागाठीची, वाक्यें ऐकल्याबरोबर ह्या वेड्या उद्वेगेशासाठीं बाबा तुला किती कष्ट पडतात व पडतील, गुरुमाय मी कवण्या रीतीनें उतराई होऊं असे मनांत म्हणून पायावर माथा ठेवला. पुढें सुमारे १५।२० मिनिटांनीं श्री बाबानींच डोकें हालविलें व पायावरून उठ शामदास, त्रैस तिथें, वाड्यांत जा. मी तेथें फेरीस श्रीनिघे पावेतों होतों. श्रीची संध्याकाळची फेरी झाली. वाड्यांत आलों. त्यावेळेस श्रीमान् काकासाहेब दीक्षित नव्हते, पुढें बापूसाहेब जोग हे रात्री ८ चे सुमारास आले व चला जेवणास, तुम्ही येथें असे पावेतों आमचेकडेसच जेवावें असें बोलले. त्यावेळेपासून मी तेथून निघे पावेतों २ वेळ जेवलों व तें बापूसाहेबाकडेसच. इतर मधल्या वेळचें बसणें वगैरे काकासाहेब यांचे वाड्यांत श्रीमंत बापूसाहेब बुटी यांचे सान्निध्यांत प्रेमळ भाषणें, बाळासाहेब भाटे वगैरे मंडळीसह होत असत तेथें असे. दुसरे दिवशीं सकाळीं प्रथम श्रीदर्शनास गेलों, श्री लेंडीवर जाण्याचे तयारींत दिसले; दुपारीं पूजे करितां गेलों. दक्षिणा ११ रुपये

मागितली, अशी दक्षिणा रोज १० दिवस पावेतो मागितली व तीही श्रीचे कृपेनेच १० दिवस पुरेशीजवळ होती ती दिली, ११ वे दिवशी ११ रुपये रोजचेप्रमाणे दक्षिणा मागितली पण मजजवळचा पैसा सर्व संपल तेव्हां मी श्रीस विनंती केली की बाबा आतां मज जवळ पैसा मुळीच नाही, आतां ११ रुपये कोठील देऊं ही दश इंद्रियें व मन आपणास अर्पण आहेत, यावर श्री म्हणाले की हे तर माझेच आहे, तूं कोण देणार ? केव्हांच घेतलें आहे, मी स्वस्थ बसलों, जा बापूसाहेब बुट्टीकडे व माग ११ रुपये व दे मला, त्याप्रमाणे मी उठलों व मशिदी खाली उतरलों व मशिदीतून बाहेर पडणार तो श्रीनी हांक मारली “ अरे शाम इकडे ये, तूं ११ रुपये जे आण- पार ते दुपारूनच आण व तें बापूसाहेब जोग यांचेकडूनच आण, मात्र ते रुपये ११ तूं तर घे पण बापूसाहेब जोगालाही बरोबर घेऊन ये, बरे बैस, आतां पुढे आरती वगैरे सर्व मंडळींची दर्शनें उदी प्रसाद झाला, जेवण्यास मी वाड्यांत जावयास निघालों, मशिदी बाहेर पडलों व श्रीमाल्कांनी ११ रुपये मागितले, हेही विसरलों, पुढें जेवणखाण आटोपलें, व मी दुपारी ३-३॥ चे सुमारास पुन्हा दर्शनास गेलों, जरासा बसलों तो पुन्हा श्रीनी ११ रुपये मागितले, नाही म्हणतां, जा बापूसाहेब जोगाकडे व ते ११ रुपये घेऊन त्यालावी बरोबर घेऊन ये, असें म्हणाले, मी बापूसाहेब जोगाकडे गेलों, त्यावेळेस बापूसाहेब जोग हे श्रीएकनाथी भागवत वाचीत होते व दुसरे २ । ३ इसम तेथें ऐकत बसले होते, मी बापूसाहेब जोगांना म्हटलें श्रीबाबांनी ११ रुपये मागितले आहेत, ते त्यावर बापूसाहेब जोग म्हणाले की जा बाबांना नमस्कार सांग, मी त्यावर म्हटलें श्रींची आज्ञा ११ रुपये घेऊन तुम्हांसह यावें अशी आहे असें सांगितलें त्यावर ते म्हणाले बसा मी तेथें बसलों, त्यांचें भागवत वाचन संपलें, व उभयतां संध्याकाळचे फेरीचे जरा अगोदरच जाव्हीं गेलों पण श्री कांहींच बोललें नाहींत, मी नमस्कार केला श्रीनी वरदहस्त मस्तकावर ठेवला व बैस जा म्हटलें, पुढें श्रीसंध्याकाळचे फेरीस निघाले, उदी वगैरे घेऊन मीही सर्व मंडळींसह मशिदी बाहेर पडलों, त्यारात्री चावडींत श्रीचे शयनाचा वार होता, तो

सर्व सुखसोहाळा व श्रीची नयनमनोहर ध्यानमुर्ती व आनंद ज्यांनी अनुभवला असेल त्यांनाच तो ठाऊक. इतरांस कल्पना न्हावयाची नाही. त्यानंतर २ दोन ३ तीन दिवस मी ज्या वेळेस दुपारी ३।३॥ वाजतां श्रीकडेस जावे त्या वेळेस ११ रुपये दे असें म्हणत व मजकडे नाही म्हटलें कीं बापुसाहेब जोगांकडेस जा म्हणत. पण यांत असें कां सांगतात व या ११ रुपयाचा काय कुठें संदर्भ आहे याचा उलगाडा झाला नाही व मीही तितका विचार केला नाही. मात्र ह्या २।३ दिवसांत पूजेच्या वेळेला किंवा इतर वेळेसही श्रीनी दक्षणा मागितलीच नाही. दुपारी ३।३॥ चे वेळेस जावे कीं जाण ११ रुपये असें म्हणावे नाही म्हटलें कीं जा बापुसाहेब जोगांकडे असें म्हणावे, ४ थे दिवसीं आम्ही (बापुसाहेब जोग व मी) पोथी आटोपल्यावर गेलों. दर्शन वगैरे झालें. जवळच बाजूस मी व जोग बसलों. ती संध्याकाळची वेळ. बरीच मंडळ श्रीचे सान्निध्यांत असून जो तो आपापले परी सेवा करीतच होता, श्रीसहज जोगांना म्हणाले आज किती रुपये वाटले ? त्यावर त्यांनीं ६१ रुपये वाटले असें म्हटलें. त्यांत श्रीमंत बापुसाहेब बुद्धी घांता आज ५० ६० व उद्धवेश बुवालां ११. या बुवांना आज ४ दिवस झाले रोज ११ प्रमाणें श्री आज्ञेवरून देत आहे. मला श्रीनी विचारलें काय तुला ११ रुपये मिळाले ना ? कांहीं वेळ मी कांहींच बोललों नाही. पण पुन्हा श्री म्हणाले कायरे ११ तुला तुझे मिळाले ना ? तेन्हां मी लगेच होय म्हणून उत्तर दिलें. इतकें म्हणालों त्यावर श्री म्हणाले नाही उघां पाहूं बरे मात्र पोथी वी पहा. संध्याकाळची श्रीची फेरी वगैरे सर्व झाली मी मात्र विचारांत गुंगच झालों. पुढें चित्तावर हेडमास्तर व बाळासाहेब भाटे व मी असे तिघे मांडी बरील पुढील सव्यांतील गच्चीवर श्रीलीलादिक गोष्टीच बोलत होतों. मला भाट्यांनीं प्रश्न केला काय हो ११ चा संबंध काय आहे व तुम्हास तें काय कसें पावले ? मी त्यास म्हटलें कीं त्या बाबतींत मी मुळीच विचार केला नाही. पण मला राहून राहून हेंच आश्चर्य वाटतें कीं मी काय म्हणून होय म्हटलें व

त्यावर श्रीनी नाही उद्यां पाहूं मात्र पोथी बी पहा असें म्हटलें ह्या वाणीत काय गूढ आहे कांहीं समजत नाही. नंतर आजच जोगांचेकडेस श्री बुद्धी ५० रूपये घेण्यास येण्याचे आधीच असा संदर्भ बोलतांना निघाला होता की आपले आराध्यदैवत असें कधीही स्पष्ट सांगत नाही की आपण अमुकच करावे असें जोगांचे म्हणणे होतें. व माझे म्हणणे असें की जर आपली अढळ निष्ठा आराध्यदैवतावर असली तर त्यांस तसें तें करणें भाग्यच आहे असें माझे तरी मत आहे व त्यांनीं तें स्पष्टरीतीनें सांगितलेंच पाहिजे व तें तें सांगतही असतात असें पुष्कळ ठिकाणीं घडून आलेलें आहे अशी माझी व जोगांची झालेली भाषा भाटे यांना मी सांगितली. त्यावर ते म्हणाले की बरोबर आहे व ह्या ११ रुपयांचेही असेंच असले पाहिजे. यावर बाळासाहेब भाटे म्हणाले श्री पुढें म्हणाले की उद्यां पाहूं मात्र पोथी बी पहा याचा कोटें संबंध लागतो व हे बोल कसे हो ? तितक्यांत मला श्री द्वारका क्षेत्रांतील मी केलेल्या प्रतिज्ञेची आठवण झाली. मी द्वारकाक्षेत्र यात्रेस गेलों असतां समुद्रांत पैशांचे पाकीट पडलें व त्याच दिवसीं उदासीनतेतच कांहीं पोथीचा अर्थ वगैरे लागेना. त्या वेळेस मी कुठें व आठव्यांची ज्ञानेश्वरी वाचीत असें. पण अघातामुळे अशी प्रतिज्ञा केली होती कीं बाबांनीं आतां समक्ष सांगितल्याशिवाय पोथी पुराण वाचावयाचेंच नाही. द्वारका व इतर सर्व यात्रा करून श्रीचे कडेसच गेलेंही होतों पण पोथीबद्दल किंवा अशी सतत दक्षणा मागणें वगैरे त्यावेळेस श्रीनी कोलेंच नव्हतें. श्रीप्रेरणेप्रमाणें त्यावेळेस जी दक्षणा द्यावी ती घेणें होत असे व दोन तीन वेळेस त्या माझ्या राहण्यांत मी दक्षणाही दिली नाही व मज्जबळ मागितलीही नाही. मात्र मी ज्ञानेश्वरी वाचणें बंद केलें होतेंच. त्यानंतर २-३ वर्षे पावेतो माझे शिर्डीस जाणें झालें नाही. मात्र पत्रें जात असत. एकदां चिंदाबर केशव गाडगीळ-मामलेदार यांना मी श्रीस निवेदन करण्यास पत्र पाठविलें होतें व त्यावर उत्तर काय पाठवूं असें त्यांनीं विचारलें. त्यावर त्याला इथें बोलावून घे लौकर पत्र पाठीव अशी आज्ञा झाली. त्याप्रमाणें गाडगीळांचे

मला पत्र आलें की आपली आठव श्रीनी काढली आहे; व आपण लौकर यावे अशी आज्ञा आहे. पत्र आल्यावर ७।८ दिवसांनीच चरणी सादर झाली. त्यावेळेस बर सविस्तर वर्णिलेला प्रकार महाराजांनी घडविला व अखेरीस मला पोथी वाचावी हा इशारा स्पष्ट दिला. कुठे द्वारका, कुठे शिर्डी व केलेल्या प्रतिज्ञेस मध्यंतरी किती काल गेला व आम्हां मानवी जीवांना त्याची आठवण न राहणें व ती पुन्हां जागृत करणें या सर्व गोष्टींचा विचार केला असतां बाबांचें वास्तव्य एकदेशी नसून ते सर्वत्र व्यापक आहेत व त्यांची वायरलेस टेलीग्राफी किती विलक्षण आहे ह्याची खात्री पटते. योग्य संधी पाहून योग्य वेळी ज्याची त्याला खूण पटवून देऊन त्याच्या उद्धाराचा मार्ग त्याला दाखवून देणारे श्री बाबा प्रत्यक्ष ईश्वर होत असें माझ्या बुद्धीला वाटतें. त्यांच्या लीला पाहून असे उद्गार निघाल्या वांचून राहात नाहीत की हे साई, हे नाथ, हे बाबा. तूं धन्य आहेस व तुझी लीला ही आम्हां मानवी जंतूंना कळणें अशक्य होय. धन्य त्या साईच्या सहवासांत असलेल्या जीवांची की जे नित्य बोधामृत मिळून कृतार्थ झाले. अस्तु. मी बाळासाहेब भाट्यांना सांगितलें की ही जी मी प्रतिज्ञा केली तिची पूर्तता आजचे श्रीचे वाक्यानें झाली असें मला आतां वाटते. पुढें रात्री ८-८॥ चे सुमारास मी व बाळासाहेब भाटे मशिदीत गेलों तेव्हां बाबां पाणी पीत होते. नमस्कार बगैरे केला. जवळ भक्तराज म्हाळसापती व २।३ माणसें दुसरी होती. श्री बाळासाहेब भाटे यांना म्हणाले कायरे वाड्यांत बोलत होतां ? बाळासाहेबांनीं पर्दी माळ ठेऊन ते स्वस्थ बसले. जरा वेळ गेल्यावर तोच प्रश्न मलाही केला. मी म्हटलें बाबा, आज संध्या-काळीं आपण जी आज्ञा केली त्याबद्दल बोलत होतो. त्यावर श्री कांहीं वेळ स्वस्थच होते व एक गोष्ट सांगण्यास आरंभ केला ती गोष्ट खालील प्रमाणें. मात्र सदर गोष्ट वाचतांना हें लक्षांत ठेविलें पाहिजे की श्रीनी जी सांगितला तिचा हा सारांश आहे. आधीं तर या गोष्टीस १२।१३ वर्षे झाली आहेत. महाराजांच्या गोष्टीचें शब्दशः चित्र रेखाटण्याची माझी पात्रता नाही. श्रीसा-

ईलीलेच्या वाचकांपैकी अगर श्रीचे दर्शन घेऊन कृतार्थ झालेली आबाळ वृद्धादि संतमंडळी यांनी सदर गोष्ट श्रीचे मुखांतून ऐकिली असेलही. तर मजवर कृपावंत होऊन ती त्यांनी श्रीसाईलीला संपादकांकडे लिहून पाठवावी. श्री म्हणाले, आम्ही २ भाऊ होतो. रस्त्याने चाललो पुढे तो भाऊ रस्त्यानेच पुढे गेला त्याला जनावर चावले तो मरून गेला. मी आपला हलके हलके चाललो होतो इतक्यांत ५।६ आदमी आले व म्हणाले तो दुसरा भाऊ कोठे आहे ? मी त्यांना म्हटले त्याला जनावर चावले तो मरून गेला. मी त्याला कफन बी दिले असे मी सांगितले ते त्या ५।६ लोकांना खरंच वाटेना. इतक्यांत श्रीचे पाया पडण्यास २।३ इसम वर मशिदीत आले ते पाया पडले. श्री त्यापैकी एकास म्हणाले, का रे बा. कुठून आलां, वरं झालं जा खालीं वस. ती २।३ मंडळी खालीं मशिदीच्या गेली असे पाहिल्यावर मी श्रीस प्रार्थना केली की बाबा त्या ५।६ लोकांस खरंच वाटेना पुढे काय ? त्यावर जरावेळ झाले व श्री म्हणाले, ते ५।६ इसम मला म्हणाले आम्ही त्याला पाहून आणू. मी म्हटले अरे तिथं जनावर लई मोठं आहे तुम्हाला बी चात्रेल कशाला जातां. ऐकलें नाहीं ते तिकडे गेलेल्यानाबी जनावर चावले. ते समदे मरून गेले. मग मी त्या समद्यांना कफन दिली आन, चाललो पुढे. इतक्यांत एक लई घटींगण आवा (वाई) आली ती मला म्हणाली तो भाऊ कुठे गेला ? मी तिला म्हटलं जनावर चावले त्याला कफन बी दिलं. ती म्हणाली मी त्याला पाहायला जाते, मी तिला म्हटलें नको. पण ती ऐकेचना, लई आवा दांडगी. ती मला म्हणाली ५।६ आदमी कुठे गेले ? मी ते बी मरून गेले त्यांना बी जनावर चावले असे म्हटले. मी तिला म्हटलं तूं कशाला जाते तिकडे तुला तो भाऊ भेटायचा नाही. ती म्हणाली मी तर जाईन त्याला शोधून काढीन असे छातीवर हात ठेवून ती पुढे गेली. पण अह्ता मालकाची करनी तिला बें जनावर चावले मी आपले तिचं बी दफन केले पुढे चाललो लई लांब गेष्टी इतक्यांत खूप बोकड बोकड ५।७ मुसलमान आले. मला म्हणाले जरा उभा

राहा, मी उभा राहिलों त्या मुसलमानानीं ती बोकडं मारण्याचा सपाटा लावला. समंद बोकड चिरले. त्याची सागुती केली आणि माझ्या पुढें आणि म्हाणाले खा. मी त्यांना म्हटलें मी तर ब्राह्मण आहे मी खानार नाही ते ऐकेनात माझ्या तोंडांत खुपसायला लागले मग मी म्हटलें जरा थांबा मी देवाचें ध्यान करून खातो. त्यावर कपडा घाला मी देवाची याद केली अन मग काय विचारातां समदीं गुलाबाचीं फुलेंच फुलें झालीं लई मोठी. एका हातात तें एक फूल मावणार नाही असं फूल मोठं आपल्या शिडीला बी असंच मोठं फूल आपण आणि बर कां (म्हाळसापतीला उद्देशून जी म्हाणाले), ते समदे मुसलमान आल्या रस्त्यानें गेले. मी पुढें चाललों जातां जातां मागे पाहतों तों पांढरें स्वच्छ स्वच्छ पाणी. पुढें मी एक पावलाचे वाटेनें लांब गेलों. पुढें बी पानी मागे बी पानी समदीकडे पानी. एक पावली वाटवी नाही अन कांहीं नाही. अशी अल्हा मालकाची करनी. आपल्या गरिबांचा बाली अल्हा मालीक आहे बरं. असें म्हणून मला म्हणाले, बरें शाम असच समद असत आपल्याला काय करायाचें. चांगल चालेल बरं जा आतां वाड्यांत. अशाच शिब्या द्याव्या असंच बोलाव आन पोथीची वाचावी ॥ झालें आम्ही उभयतां उदीं वेऊन वाड्यापर्यंत आलों. मी वाड्यांत गेलों. बाळासाहेब आपल्या बिन्हाडीं गेले. दुसरे दिवसीं श्री अत्यंत रागांत. सकाळपासून दुपारीं २-२॥ वाजे पावेतो होते; पण त्यांचा नित्यक्रम म्हणजे भिक्षा लेंडी दुपारची भारती मंडळीचें येणें वगैरे सर्व कांहीं नेहमी प्रमाणें झाला. कैकाना मारही पण बसला सर्व शांत झाल्यावर मी नित्याप्रमाणें दुपारीं ३-३॥ वाजतां गेलों बसलों पाय दाबित. अर्धापाऊण तास झाला असेल. चिलम पीतां पीतां ती चिलम मजपुढें करून घे म्हणतां मी संकोचलों. पुन्हां घे असें म्हटलें जवळ धरली इतक्यांत श्री म्हणाले कायरे ११ रुपये तुझे पावले ना ? मी म्हटलें बाबा पोथीच्या बाबतींतच जर हे ११ रुपये असतील तर मला आतां खूण पटली. पोथी वाचीन पण कोणची पोथी वाचूं. त्यावर श्री म्हणाले तूं आणि मी ज्या

पोथीत बोलतों व बोललों तीच वाचावी. भगवान बोलला तीच तशीच वाचावी. कांहींच समजेना स्वस्थ बसलों विचार पुष्कळ केला पण कांहीं नाहीं मनात विचार आला. गीता वाचावी म्हणून बाबांना म्हटलें बाबा गीता वाचूं का! त्यावर पुन्हां तीच वाक्यें । तूं आणि मी ज्या पोथीत बोलतों तीच वाच मग मनांत आलें पूर्ववत्च ज्ञानेश्वरी वाचूं झालें. पुन्हां श्री म्हणाले, अरे शाम बापुसाहेब जोगांकडे जाऊन पोथी मागून आण, मग मात्र अर्थ स्पष्ट कळला की, श्रीएकनाथी भागवतच मी वाचावें अशीच आज्ञा होय. मी जोगांकडेस गेलों तर ते भागवत वाचनास बसणारच होते, मी म्हटलें बाबांनीं पोथी घेऊन ये असें मला सांगितलें त्यांनीं तो ग्रंथराज हाती दिला व म्हणाले लौकरच घेऊन या बरें. मी पोथी घेऊन मशिदीत गेलें श्रीचे पुढें उभा राहिलों. श्रीनीं आण पाहूं म्हणून हातांत घेतलें व एकदम उघडून म्हणाले हें काय आहे वाच बरं. मात्र जसं असल तसंच नेहमी वाचावं बरें. आपूनच अर्थ करावा. पण अर्थ काय लोकांना नको जसंतसंच रोज वाचाव बर. तो अध्यायही श्रीनीं कांहीं पाहून किंवा पानें चालून असा काढून दिला नाहीं तर एकदम उघडलें. ११ वाच अध्याय तो होता. असें म्हणून जा आतां आपलें नांव तसंच त्यांत पाहा रोज वाचा व ज्याची त्यात नेऊन दे. जरा तिथं वैस मग ये बरं. मी पदीं भाल ठेवून जोगांचेकडे गेलों. त्या दिवशीं मला तरी काय वाटलें तें कांहीं सांगणें अशक्यच होय पण श्रीसाईराजांची व्यापकता व त्यांची लीला तेंच जाणोत. आम्हां मानवांना त्याच लीलानिधीचा पार लागणें अशक्यच होय. त्यांचें नामामृत सेवणें व तें ठेवतील त्या त्या स्थितींत आनंदानें राहाणें हेंच योग्य होय; श्रीसाईराजास उपमा कोणती द्यावी । तुझीच उपमा तुला बरवी शोभते सज्जना, समर्थ गुरु साईनाथ पुरवी मनोवासना ॥ हेंच खरें व मागणें तें हेंच कीं शेवटील मागणें जें मागितलें तेंच पुन्हा येथें नमूद करीत आहें.

पद.

सांभाळावें सकल जगाला ॥

भक्तिप्रेम तें लागो मजला ॥

सर्वाभूतीं तुंची नटला ॥

ऐसें देणें देई । सकलगुणनिधान साई ॥

किंवा

अंत न लागो तव महिमेचा । गाया श्रमली दुवळी वाचा ॥

हेंच खरें, अस्तु. हे साईश प्रभो तुझे साह्य सर्वास सारखें मिळून ह्या भवजलनिधीतून आम्हां मानवी प्राण्यांचा उद्धार करणाऱ्या साईश्वरा तुला शतशः प्रणाम असो.

श्री साई वावा यांचे एक भक्त रा. रा. गोपाळ दिनकर जोशी हे इ. स. १९१२ सालीं शिर्डी येथें श्री समर्थांचे चरणाजवळ सुमारे एक वर्षभर राहात होते. त्यावेळेस सकाळीं न्यहारी झाल्यावर समर्थ लेंडीकडे जावयाचे वेळीं समर्थांचा फोटो घ्यावा म्हणून बऱ्याच मंडळींचा व त्यांचाही मनोदय होता. त्याप्रमाणें रावबहादुर साठे यांचे वाड्याचे (हल्लीं हा वाडा रा. रा. रामकृष्ण श्रीकृष्ण नवलकर वी. ए. एल्. एल्. बी. हायकोर्ट प्लीडर यांनीं विकत घेतला. आहे) मागचे बाजूस पटांगणावर समर्थ लेंडीवर जाण्यास निघण्याचे भगोदर कॉमेरा वगैरे तयारी सर्व ज्यत ठेविली होती. त्याच बाजूनें बाबा लेंडीवर जात व त्या जागीं पुष्कळ मंडळी त्यांचें दर्शन घ्यावयास जमून तयार

राहात. बाबा त्या स्थळीं घेतांच त्यांचा फोटो घेऊं देण्याची परवानगी मागण्यांत आली. बाबा म्हणाले, “आपल्याला फोटो बगैरे कांहीं नको, बाकीचे लोकांचा ध्या” तरी पण नित्याप्रमाणें मंडळीस दर्शन घेऊं देण्याकरितां बाबा उभे असतां आधींच लाऊन तयार ठेवलेल्या कॅमेऱ्यांतून एक प्लेट घेतलीच, परंतु बाबांनीं म्हटल्याप्रमाणेंच प्रकार झाला. त्यांचा संबंध चेहरा न निघतां त्यांचे पायच तेवढे स्पष्ट उमटले. सदरूँ छाया चित्राचा नमुना सोदत आहेच. त्यांत आश्चर्य हें कीं आजूबाजूस असलेल्या इतर मंडळीचे अवयव त्यांत स्पष्ट उठले आहेत. हा फोटो घेतल्याबरोबर रा. रा. माधवराव देशपांडे बाबांस म्हणाले “बाबा तुमचा फोटो घेतला. त्यावेळेसही पुन्हां बाबा म्हणाले कीं, “आपल्यास फोटो बगैरे कांहीं एक नको, तो आपणास काय करावयाचा आहे ! हा फोटो रा. रा. गोपाळराव यांचे चिरंजीव रा. यशवंतराव यांनीं घेतलेला आहे. त्याला समर्थ भाऊ या नांवानें हांक मारीत. समर्थाची धीला अगाध आहे !

या फोटोचें प्रिंटिंग वाचकाकरितां या अंकांत देण्यांत आलें आहे.

श्रीउद्धवेशबुवाकृत स्फुट

॥ ॐ श्रीगुरुसाईसप्तसन्न ॥

जाम्बूळपाडा आषाढ शुद्ध ११ एकादशी शके १८४७

शके १८४७ चातुर्मासार्भावे पद

(चाल-अजि अक्रूर हा नेतो).

॥ श्री साई गुरो वंदन तुझिया पायां ॥ झणि धोंवधांवरे सदया
॥ धृ० ॥ तव आज्ञा ही " जंबुग्रामि " त्वां राहावे । चार हे मास
कंठावे । (चाल बदलून) तू दीन जना सहकारी ॥ होईच साच कैवारी ।
तुज वांचोनी अन्य नाहीं; मज त्राता । विनवीत शोभ तव ताता ॥ १ ॥
मजसाठि तुला श्रम हे नित्यचि होती । कोण हे करिल ती गणती ।
तत् त्रासानें लोटुं नको या बाला । चरणासीं ध्यात हा आला ।
(चाल बदलून) प्रार्थना तुझियाचरणींरे । जे साचशरणही तुजसींरे ।
त्यां तारि प्रभो भवजलयी पासोनी । अन्यही विनति आज नाही
॥ २ ॥ श्री साई गुरो ० ॥

पद-(वंदन साईपदाल; किंवा साध्यनसे मुनि कन्या या चालीवर.)

चैत्र शु॥ ५ शके १८४८ शनिवार.

भावे नमितो साईपदाला ॥ सुदिन तो आजि भला ॥ चैत्र शुद्ध
ती रामनवमी ही ॥ अपार मांदी भक्तांची ही ॥ धृ० ॥ नाम सुधारस
होती तृप्तही ॥ वासंतिक ऋतु आला ॥ जन हे जाती शीलधी-
पुराला ॥ सुदिन तो ॥ १ ॥ भेद न हिंदूयवनाचाही । नरनारी
बहु उत्सुकतेही । जाती प्रभूच्या स्थानालाही । हर्षची वाटे
मनाला ॥ तोचि सोहळा पूर्णतेला । सुदिन तो ॥ २ ॥ दास

१ परशुराम क्षेत्रांत सहाद्रीचे खोऱ्यांत जाम्बूळपाडा २ साह्य करणार
३ उद्धवेश. ४ शिर्डी

गणूची रसाळवाणी । कीर्तनीतीही प्रभुत्व आणी । प्रतिवर्षीं ही
नेमें येउनी । सांगकरी यात्रेला । थोरचि ठेवा त्यांसीं दिवला ।
सुदिन तो ॥ ३ ॥ राम-रहिम तो एकचि आहे । साई, बाबा
नामचिपाहे । दोहीं नामीं एकचि राहे । ऐसी ही अघटित लीला ।
शामासी देई भक्तिरसाला । सुदिन तो आजी भला । भावें नमित्तें
साईपदाला ॥ ४ ॥

१२६ रास्तेपेठ पुणे शहर ता० १८ एप्रिल १९२६

श्री प्रि. वं.

दा/भोळकर घांस सा. न. वि. वि. खालील पदास साईलीलेंत जाग
मिळेल अशी आशा आहे क. लो. अ. हे वि. न. भ. ता. तखंड

(मोरे सैया पडुरे तोरे पैयां या चालीवर)

येथें ऐसा कां श्री नाथा मनपोहन साईनाथा ॥ येथें ऐसा
कांहो नाथा ॥ धृ० ॥ कायकेलें अयोध्यानगर ॥ येथें वसविलें शिर्डी
क्षेत्र ॥ श्री नाथा ॥ १ ॥ ऐसा ॥ काय केळी शर्यू मंगा । येथें
गोदा महाभागा । पतितपावना ॥ २ ॥ काय केली जनक कुमरी ।
येथें बनलां ब्रह्मचारी । जगच्चाळका ॥ ३ ॥ काय केलें वानरदळ ।
येथें मेळविले भक्तपाल । भक्तपालका ॥ ४ ॥ काय केला हनुमंत ।
येथें नाना, काका भक्त । पुंडलीकवरदा ॥ ५ ॥ काय केला रत्न-
मुगुट । येथें वस्त्र शिरीं फाटक । दीनवत्सला ॥ ६ ॥ काय केला
पीतांबर । येथें कफनी सुंदर । अवधूता ॥ ७ ॥ काय केले
धनुष्यबाण । येथें हातीं दंड घेऊन । दंडधारका ॥ ८ ॥ कोठें बुक्का
तुळसीहार ॥ येथें उदीचा संसार ॥ रोग हारका ॥ ९ ॥

म्हणे ' इंदिरा ' जैसाभाव ॥ तसा झाला सहस्राव ॥

श्रीमन् नारायणा ॥ श्रीमन् नारायणा ॥ श्रीमन् नारायणा ॥

सद्गुरूपदारविंद लीन

स्फुट विषय

बारे साइनाथा कधीं भेट देसी । होतो कासाविशी जीव माझा ॥१॥
 रूप जें विनाशी तेंहि चोरियेलें । कांहो मज केलें दीनवाणें ॥ २ ॥
 तव देहद्वारें अविनाशी रूप । पहाया हुरूप होता मनीं ॥ ३ ॥
 परि दुर्भाग्यें मीं मुकलों त्या ठाया । आतां देवराया काय करूं
 ॥ ४ ॥ आपुलें वचन पाळूनियां नाथा । तारी ह्या अनाथा
 साक्षात्कारें ॥ ५ ॥ त्यावीण ह्या दीना कधीं नोहे शांति । काय
 विधपति नेणसी तूं ॥ ६ ॥ नको अंत माझा पाहूं दीननाथा ।
 तुझ्या अंकीं माथा अर्पीलासे ॥ ७ ॥ तारी किंवा मारी लेकळूं
 अपुलें । शरण जें आलें तुज लागीं ॥ ८ ॥ शाब्दिक ज्ञानाचा ।
 आळा असे वीट । होसी ना प्रकट कां मच्चिर्ती ॥ ९ ॥ तुझ्या
 भक्ता ऐशी मनीं तळमळ । ह्याचें नांव छळ कैसें नाहीं ॥ १० ॥
 जन्ममृत्यूचें तें भय नाहीं मज । माझें सर्व काज साक्षात्कारिं
 ॥ ११ ॥ तो होईपर्यंत । असे अंश तूझा । त्याच्या पुढें माझा ।
 तूं सर्वस्वीं ॥ १२ ॥ ऐसें झाल्यावरी नासे मी तूं—भाव । पुढें
 मज ठाव तवरूपीं ॥ १३ ॥ सहुरु माउली रक्ष रक्ष मज । दास
 वदे तूज नीलकंठ ॥ १४ ॥

श्री सद्गुरु साईनाथ प्रसन्न.

श्री शिर्डीसंस्थानचा वार्षिक चौथा म्हणजे शके १८४७ चा रिपोर्ट.

१ या वर्षांत श्री शिर्डीसंस्थानकमिटीच्या सहा सभा भरल्या त्यांच्या महत्वाच्या बाबी निघाल्या त्यांचा गोषवारा खाली दिला आहे.

२ जुन्या कमिटीची मुदत संपून नवी कमिटी निवडण्यांत आली असल्याकारणाने त्यांतून अध्यक्ष, खजिनदार व चिटणीस यांच्या निवडणुकी कराव्या लागल्या व त्याजागी अनुक्रमे ह. भ. प. दासगणू महाराज, रा. रा. गोविंद रघुनाथ दामोळकर व रा. रा. हरि सीताराम दीक्षित यांच्या नेमणुकी झाल्या. संस्थानचे नियमाप्रमाणे चिटणीस व खजिनदार यांनी रा. रा. रामचंद्र दादा पाटील व रा. रा. रघुवीर भास्कर पुरंदरे यांची जोडचिटणीस व जोड-खजिनदार म्हणून नेमणूका केल्या.

३ श्री संस्थानचे मुख्य चार उत्सवासंबंधाने आरंभीं असे ठरविण्यांत आले होते की ते मुख्य दिवसाच्या दोन दिवस आगाऊ सुरु व्हावे व मुख्य दिवसानंतर दोन दिवसांनी संपावे. ही व्यवस्था अनुभवातीं सोईची न वाटल्यामुळे कमिटीने ता. २६-४-२५ चे सभेमध्ये असे ठरविले की, उत्सव फक्त एक दिवस अगोदर सुरु होऊन मुख्य दिवसाचे पुढे तीन दिवस चालू रहावा.

४ महाराजांचे जुने शेले जे फाटले आहेत त्याबद्दल उल्लेख मागील रिपोर्टांत केला आहेच. त्यांत म्हटल्याप्रमाणे या बाबतीचा पुन्हां विचार होऊन असे ठरविण्यांत आले की शंभर रुपये देणाऱ्या कोणत्याही भक्तास एक एक जुना शेला प्रसाद म्हणून द्यावा. असे जुने शेले सध्या ३ शिल्लक आहेत. कोणाची मागणी आल्यास कमिटीच्या वरील ठरावाप्रमाणे ते देण्यांत येतील.

५ कै. दामोदर धनःशाम बाबरेकर उर्फ अण्णा चिचणकर यांनी आपल्या इस्टेटीचा विनियोग महाराजांचे प्रीत्यर्थच करण्यासाठी मृत्युपत्र क

ठेविलें होतें. याविषयीचा मजकूर शके १८४४ च्या रिपोर्टांत आलाच आहे. त्या इस्टेटीवर कर्जापोटी हातेबंदीचा हुक्मनामा झाला असल्यामुळे त्या हुण्यांची फेड करण्यासाठी दीडशें रुपये संस्थानांतून देण्याचें कमिटीने ठरविलें. अर्थात अशा रकमा उत्पन्नांतून परत वेतल्या जातीलच.

६ महाराजांचे लेंडीची जमीन रा. ब. मोरेश्वर विश्वनाथ प्रधान यांनी रा. रा. तात्या पाटील यांचे नांवें घेतली होती. ती संस्थानास त्यांनी बक्षीस देण्याचें ठरविलें होतें. त्याप्रमाणें कायदेशीर बक्षिसपत्र होऊन तें नोंदण्यांत आलें. त्याबद्दल झालेला खर्च रु. १०-२-० चालू सालचे आढाव्यांत श्रीसंस्थान स्थावर मिल्कत खात्यांत नांवें लिहीला आहे.

७ कमिटीने गतवर्षी ठरविल्याप्रमाणें लेंडीवर आमराई लाविली आहे; पण त्यापैकी कांहीं झाडें गुरांनी खाल्यामुळें फिरून लावावी लागतील. तीं लावण्यासाठी व तारेचें कंपाउंड करण्यासाठी कमिटीने शंभर रुपयांची मंजूरी दिली आहे. हें काम आतां लवकरच हातीं घेण्यांत येईल. तसेंच बागेच्या राखणीसाठी महिना दहा रुपयेपर्यंत खर्च कमिटीने मंजूर केला आहे.

८ संस्थानचे कामासाठी एक कारकून नेमावा असें ता. ५-७-२५ चे सभेंत ठरविलें होतें व त्याप्रमाणें रा. दाजी वामन चिंतांबर यांची नेमणूक करण्यांत आली होती. कांहीं महिने अनुभव घेऊन कमिटीने असें ठरविलें की स्वतंत्र कारकुनाची आवश्यकता नाहीं व म्हणूनच रा. चिंतांबर यांस कमी केले, तें करित असलेलें सर्व काम रा. बाळा गुरव यांनी करावें व त्याचा पगार महिना पांच रुपये वाढवून द्यावा असें कमिटीने ठरविलें.

९ ललितकलादर्शक नाटक मंडळीचे मालक रा. रा. व्ही. बी. पेंढारकर यांनी आपल्या एका खेळाचें उत्पन्न संस्थानचे कायम फंडास देण्याचें ठरवून त्या प्रमाणें ता. २५ नोवेंबर १९२६ रोजीच्या “ राक्षसीमहत्वाकांक्षा ” या खेळाचें उत्पन्न दिलें. त्यामुळें संस्थानला एकंदर रु. १८२८-१० मिळाले.

याबद्दल त्यांचे व ही योजना जुळवून आणल्याबद्दल रा. रा. बाळकृष्ण विश्वनाथ देव यांचे आभार कमिटीने मानले आहेत व रा. रा. पेंढारकर यांचे नांव आश्रयदात्यांचे यादीत घातले आहे.

१० महाराजांची एक सुंदर तसब्रीर रा. रा. शामराव रामचंद्र जयकर यांनी स्वतःसाठी कांहीं मोबदला न घेतां तयार करून संस्थानला दिली व ती महाराजांचे चावडीत ठेविली आहे. त्या तसबिरीत महाराजांबरोबर त्यांची बरीच भक्तमंडळीही आहे. रा. जयकरांच्या या देणगीबद्दल संस्थान त्यांचे आभारी आहे.

११ नेहमीच्या बहिवाटी प्रमाणे यंदाच्या जमाखर्चाचा आढावा संस्थानचे ऑडीटर रा. रा. जिवाजी कृष्ण परळकर यांनी तपासून पास केला आहे. तो सोबत परिशिष्ट "अ" म्हणून जोडलेला आहे. रा. परळकर कांहीं मोबदला न घेतां संस्थानचे हिशेब तपासून देतात याबद्दल संस्थान त्यांचे आभारी आहे.

१२ शके १८१७ चे बजेट परिशिष्ट "ब" म्हणून जोडले आहे. त्यांतील आकड्यांची बरीच आढाव्यांतील आंकड्यांशी तुलना करतां असे आढळून येईल कीं सर्व रकमा बजेटच्या पेक्षां कमीच आहेत. मात्र संस्थान भांडी व श्रीसंस्थान स्थावर मिळकत या रकमा नवीन आहेत. संस्थानासाठी कांहीं लहान भांडी अवश्य पाहिजेत असें गेल्या पुण्यतिथीचे उत्सवाचे वेळीं दिसून आल्यामुळे भांडी घेण्याची मंजूरी कमिटीने दिली व त्याप्रमाणे कांहीं भांडी घेण्यांत आली. त्यानंतर रा. रा. सुरेंद्र आत्माराम तर्खड यांनी बरीच लहान मोठी भांडी अदमासें रु. किंमतीचीं संस्थानाला बक्षिस दिली व त्याबद्दल संस्थान त्यांचे आभारी आहे.

१३ श्रीसंस्थानस्थावर मिळकत खाल्यांत खर्ची पडलेल्या रकमेचे खुलासा वर कलम ६ मध्ये आलाच आहे.

१४ महाराजांचें चवरी व मोर्चेल फिरून नवें करण्याची आवश्यकतीं वाटल्यावरून चवऱ्या नव्या करविल्या आहेत. व मोर्चेल करावयास दिला आहेत.

१५ आढाव्यावरून असें दिसून येईल कीं यंदा कायम फंडांत रु. ५९४०८३=। जमा झाले;पण यापैकीं रा.रा. पेंढारकरांचे नाटकाचें उत्पन्न १८२८-१० व श्री पुण्यतिथी खात्यांतून रु. ८०० श्री गुरु पौर्णिमाखात्यांतून रु. ४०० व श्री कोठी खात्यांतून रु. ३०० कायम फंडांत वर्ग झाले. ते बाद केले तर यंदाचें कायम फंडाचें उत्पन्न फक्त रु. २६११-९-३ राहिल. वार्षिक उत्पन्नाचें व कायम फंडाचें मान दर वर्षीं उतरत्या प्रमाणावर आहे.इकडे महाराजांचे भक्तांचें लक्ष जाऊन ते दोन्ही बाबतींत शक्य तो प्रयत्न करून ही स्थिति सुधारतील अशी आशा आहे. प्रयत्नाला यश देणार महाराज समर्थ आहेत.

१६ शेवटीं सालाबाद प्रमाणें—

देवा साईनाथा त्वत्पदन्त भावें ॥

परमाया मोहित जनमोचन झणि व्हावें ॥

त्वत्कृपये सकलांचे संकट निरसावें ॥

देशिल तरी दे त्वद्यश दासानें गावें ॥

अशी महाराजांची प्रार्थना करून हा रिपोर्ट संपवितों. शिर्डी शके १८४८
आषाढ शु ॥ १५ ता. २५ जुलै १९२६ अव्यक्ष

दासगणु

रामचंद्र दादा पाटील कोते

दुय्यम चिटणीस

परिसिष्ट
श्री साईनाथ

श्री शिर्डी संस्थानचे शके १८४७ चे

जमा	रु.	आ.	पै.
श्री शिल्लक शके १८४६ अखेर	२५९२	११	०
श्री मासिक वर्गणी खाते जमा	७०७	१५	३
श्री वार्षिक वर्गणी खाते	५७३	१४	०
श्री सगुणीपासना पुस्तक विक्री	६६	४	०
श्री व्याज खाते	५५९	६	०
श्री तसल मात खाते	१५	८	०
रा. रामचंद्र आत्माराम तखंड खाते	७	४	०
रा. शामराव रामचंद्र जयकर	८	०	०
धी इंपिरियल बँक खाते	६१४२	१४	०
कै. दामोदर घन:शाम थाबरेकर इस्टेटखाते	४	१५	६
श्री कोटी खाते	४८	२	०
श्री पेटी	८६३	८	३
श्री कायम फंड	५९४०	३	३
श्री दक्षणा खाते	१८	०	०
श्री भक्तांचे धर्मकृत्य खाते	११९	११	०
एकूण	१७६६८	४	३

मी वरील जमाखर्चाचा आढावा हिशोबावरून तपासला तो बरोबर आहे.

कायम फंडाच्या सिक्युरिटीज (सरकारी रोखे) व शेअर्स मी पाहिले आहेत.
Bombay 16 th July 1926.

J. K. Parulkar.
Certified Auditor.

* व सिक्युरिटीज आहेत त्या:—

६ टक्के वॉरलोन १९२७	रु.	६५००
३॥ टक्के सरकारी नोट	रु.	२००
६ टक्के न्यु म्युनिसिपल लोन		३०००
पोस्टल कॅश सर्टिफिकेट		९०००
धी भरदा प्रॉव्हिडेंट फंडाचे शेअर्स २ प्रत्येकी रु. ५०		१००
	रु.	१८८००

शिवाय एक ६ टक्के १९२७ चा १०० रु. १००

वॉरबॉड पुण्यातिथी खात्याचा आहे.

दासगणु
रामचंद्र दादा पाटील कोते
जो. आर्. दामोळकर

अध्यक्ष
दुय्यम चिटणीस
खजिनदार

(अ)

प्रसन्न

जमा खर्चाचा आढावा

खर्च	रु.	आ.	पै.
श्री तसलमात खाते नाचे	१४२	१०	०
श्री धुनी सर्पण	६२	१४	०
श्री नंदादीप	१६५	६	०
श्री इंपिरियल बँक	५७९३	०	०
श्री संस्थान स्थावर मिळकत खाते	१०	२	०
” ” भांडी	१३४	८	६
श्री कायम फंड लोन खाते	६८९२	१३	०
कै. दामोदर घन:शाम बाबरेकर इस्टेट	१५०	०	०
श्री कोटी खाते	३००	०	०
श्री पूजा खर्च	१०३	३	६
श्री घोडा	९७	१५	३
श्री रोषनाई	२८९	२	०
श्री पगार	७६३	०	९
श्री आमराई	६७	२	०
श्री दक्षणा खाते	३५५	०	०
श्री नैवेद्य	१५६	०	०
श्री शिर्डी किरकोळ खर्च	७८	९	०
श्री मुंबई आफिस खर्च	१६४	१४	३
श्री भक्तांचे धर्म कृत्य	११४	९	६
श्री सादिलवार खर्च	५७	८	९
श्री संस्थान सामान दुस्तती खाते ,,	८८	८	०

एकूण

१५९८६ १४ ६

श्री शिल्लक वर्ष अखेर

* १६८१ ५ ९

१७६६८ ४ ३

* या शिवाय श्री इंपिरियल बँक ऑफ इंडियाकडे सेव्हिंग बँकेत शिल्लक आहे ती

रु. १०९५-९-६

(* पुढील जमा पृ. ३७२ पाहा).

परिशिष्ट (ब)

शके १८४७ चे खर्चाचे अंदाजपत्रक.

पूजाखर्च रुपये	२००	१०००	पगार खर्च
नैवेद्य	२५०	४००	दक्षणा
रोषनाई	३५०	१५०	शिर्डी किरकोळ
घोडा	२००	२००	मुंबई ऑफिस
नंदादीप	२००	१८०	सादिलवार
धुणी सर्पण	१००	२००	किरकोळ दुरुस्ती
	<u>१३००</u>	<u>२१३०</u>	
		१३००	
		<u>३४३०</u>	

G. R. Dabhollohr.

खजीनदार.

रामचंद्र दादा पाटील कोते.

दुय्यम चिटणीस.

दासगणू.

अध्यक्ष